

DE LA VOLUNTAT D'AJUDAR A L'EMPODERAMENT COL·LECTIU

EINES PER RECONSTRUIR LA RELACIÓ ENTRE EL JOVENT I LA POLÍTICA

El model de voluntariat genera tres tipus d'agents: les persones beneficiàries, agents passives davant els seus problemes. Les voluntàries, agents actives en el desenvolupament de les accions, però passives en la seva definició. I les elits dirigents, agents actives en la prioritització dels problemes a atendre i en la definició de les intervencions a desenvolupar.

El terme voluntariat té dues accepcions: aquelles persones membres d'una associació, que s'impliquen com a voluntàries i per tant que no estan remunerades per la tasca que realitzen, sigui quin sigui el seu grau de compromís. O també, aquelles persones que ofereixen voluntàriament la seva força de treball a un projecte social (que no té per què ser associatiu), sense una contrapartida econòmica per al desenvolupament d'una tasca concreta sense capacitat per incidir en la definició d'aquest.

El voluntariat com a tal sorgeix com a una solució a la manca de força de treball per atendre demandes socials no cobertes ni per l'administració ni per la societat civil. En el cas de l'administració es va cometre l'error de generar grups de voluntaris/es sota la tutela dels ajuntaments que ajudaven en tasques que en molts casos es corresponien a les realitzades pel personal municipal. En les associacions, aquest fenomen es correspon amb una manca d'efectius, en un moment crític que coincideix amb la reducció constant d'associats/des i de la seva vinculació amb les organitzacions.

“El voluntariat com a tal sorgeix com a una solució a la manca de força de treball per atendre demandes socials no cobertes ni per l'administració ni per la societat civil.”

Com a solució per atendre a unes creixents demandes socials es va proposar oferir espais on les persones no haguessin d'assumir cert tipus de responsabilitats i que poguessin limitar la seva relació amb el projecte. Clar, després van venir els problemes. Amb la necessitat de fer cartes de compromís dels i les voluntàries. La necessitat d'establir un codi deontològic per defensar les persones voluntàries davant de possibles abusos o males praxis d'entitats de voluntariat. La necessitat de fomentar la participació interna dins de les entitats per tal que les persones voluntàries no se sentissin excloses, i fossin una simple mà d'obra barata. O la necessitat d'oferir

una formació especialitzada per tal que poguessin realitzar la seva tasca amb unes mínimes condicions tècniques. Tot un seguit de problemes que es poden resumir en dos: la capacitat de les persones per a la realització de la tasca; i la seva participació.

El primer recorda molt a la gestió de personal d'una empresa: definir el perfil que es necessita per a la realització d'una tasca, una contractació (full de compromís), optimització del treball (l'eficiència dels voluntaris), o el desenvolupament de les tasques amb nivells de qualitat. És la base de la tesi crítica, que denomina a les persones voluntàries com a "treballadores gratuïtes". I és cert que no tots els projectes de voluntariat són això, però sí que és un model que corre el risc de tractar les persones que tenen una motivació per implicar-se en la millora dels afers col·lectius, com a meres treballadores gratuïtes.

Pel que fa referència a la participació, només es limita a l'execució d'una tasca prèviament definida, sense que els seus interessos o preferències estiguin representades en el projecte. Per contrarestar aquest problema, es proposa

incrementar la capacitat de decisió de les persones voluntàries en el si de les organitzacions de voluntariat.

I si del que es tractava era que les persones voluntàries participin de les decisions de les organitzacions, no s'entén per què hem de generar un nou terme a allò que fins al moment s'ha entès com a soci/a: que és aquella persona que pot participar de les decisions de l'entitat, que té uns drets i uns deures reconeguts i que decideix voluntàriament en quins moments i espais s'involucra, el grau de responsabilitat que vol assumir i les tasques que vol realitzar dins del projecte. Però en aquest cas, la persona té la plena capacitat d'exercir la seva influència per tal de definir tots i cadascun dels afers relacionats amb l'organització i els projectes que desenvolupa. Pot assumir tots els nivells de responsabilitat, disposa de la capacitat d'incidir plenament en el projecte. I sí, pot ser soci/a i no anar a cap assemblea ni assumir cap càrrec de responsabilitat, i només aparèixer a donar un cop de mà un dia a la setmana, perquè és el que l'interessa.

Si l'associacionisme representa un model de participació en el que la

“El voluntariat promou un model de subjecte passiu supeditat a la decisió aliena d'agents externs que decideixen on i quan actuar, i quines han de ser les intervencions a realitzar.”

ciutadania s'empodera, s'implica en la construcció de la seva comunitat, identificant els seus reptes i formant part de la solució als seus problemes; el voluntariat promou un model de subjecte passiu supeditat a la decisió aliena d'agents externs que decideixen on i quan actuar, i quines han de ser les intervencions a realitzar.

Fidel González

Expert en participació juvenil i exsecretari general de Casals de Joves de Catalunya.